

Cel projektu

Celem projektu jest wskazanie źródeł oraz następstw dwóch rodzajów zbiorowego działania (którego przykład stanowić może udział w demonstracjach) podejmowanego przez członków grup dominujących w odniesieniu do członków grup podporządkowanych (np. osób homoseksualnych), tj. zbiorowego działania na rzecz grupy obcej oraz zbiorowego działania przeciwko grupie obcej. Poprzez **zbiorowe działanie na rzecz grupy obcej** rozumieć należy wysiłki (np. udział w demonstracji) podejmowane w celu poprawy sytuacji członków grup niskiego statusu (w takie działanie angażują się np. osoby heteroseksualne idące w Paradzie Równości). Z kolei **zbiorowe działanie przeciwko grupie obcej** – kategoria nieobecna we wcześniejszych badaniach nad aktywizmem – obejmuje zachowania mające na celu utrzymanie grupy niskiego statusu na jej podporządkowanej pozycji bądź pogorszenie tej pozycji (taki rodzaj zbiorowego działania podejmowany jest np. przez uczestników kontrmanifestacji na trasie Parady Równości). W ramach projektu testowane będą dwa dynamiczne modele zbiorowego działania nakierowanego na grupę obcą (odpowiednio działania na rzecz tej grupy oraz przeciwko niej). Każdy z tych modeli zawierać będzie 4 segmenty kluczowych zmiennych: 1) psychologiczne źródła zbiorowego działania (m.in. uprzedzenia wobec grupy obcej), 2) strukturalne źródła zbiorowego działania (m.in. pozytywny kontakt z przedstawicielami grupy obcej), 3) kontekstualne źródła zbiorowego działania (m.in. klimat ideologiczny w danej społeczności) oraz 4) efekty zaangażowania (m.in. wzrost identyfikacji z uczestnikami danego ruchu społecznego).

Planowane badania

Zaplanowano dziewięć badań rozmieszczonych w pięciu równoległych liniach badawczych. W skład linii pierwszej wchodzi sondaż na reprezentatywnej próbie Polaków, w którym respondenci pytani będą o postawy wobec czterech grup: Żydów, muzułmanów, uchodźców i osób homoseksualnych. Linie 2 stanowią dwa badania, w których udział wezmą uczestnicy i obserwatorzy realnych demonstracji (m.in. Marszu Niepodległości). W linii trzeciej zaplanowaliśmy 4 badania eksperymentalne, w których wzbudzać będziemy empatię wobec grupy obcej, poczucie zagrożenia z jej strony oraz różne rodzaje uprzedzeń wobec jej członków. W liniach 4 i 5 podsumujemy ilościowo wcześniejsze badania na temat różnych rodzajów uprzedzeń (dokładniej-uprzedzeń tradycyjnych i nowoczesnych) oraz empatii.

Powody podjęcia danej tematyki badawczej

Istnieją dwa główne powody podjęcia przez nas niniejszego tematu badawczego. Po pierwsze, obecny projekt jest odpowiedzią na luki obecne w literaturze naukowej dotyczącej zbiorowego działania, uprzedzeń i empatii. Poprzez zastosowanie szeregu rozwiązań teoretycznych i metodologicznych realizacja wymienionych badań może znacząco przyczynić się do rozwoju psychologii jako dyscypliny. Przykładowo, podsumowanie badań nad empatią pozwoli nam zobaczyć jaki rodzaj empatii (np. przyjmowanie perspektywy członków grupy obcej czy odczuwanie współczucia wobec nich) najskuteczniej zmniejsza uprzedzenia. Wyniki tego badania będą miały więc znaczenie praktyczne i, miejmy nadzieję, ułatwią planowanie skutecznych interwencji antydyskryminacyjnych. Drugim powodem podjęcia niniejszego tematu jest próba zrozumienia wydarzeń i procesów społeczno-politycznych mających miejsce w Polsce i Europie. Kryzys migracyjny oraz związany z nim wzrost egoizmów narodowych, ale i pojawienie się oddolnych inicjatyw pomocowych wymagają naszym zdaniem uważnego oglądu naukowego.